

Kalatalousalueen jäsenistön toiminta kalatalouden kehittäjänä?

Satakunnan ja Varsinais-Suomen kalatalousalueristeily 2023

4.4.2023 klo 16-16.45

Tutkimus- ja kehittämispäällikkö, VTT Minna Mattila-Aalto

MILLAINEN TEHTÄVÄ ON KEHITTÄMINEN?

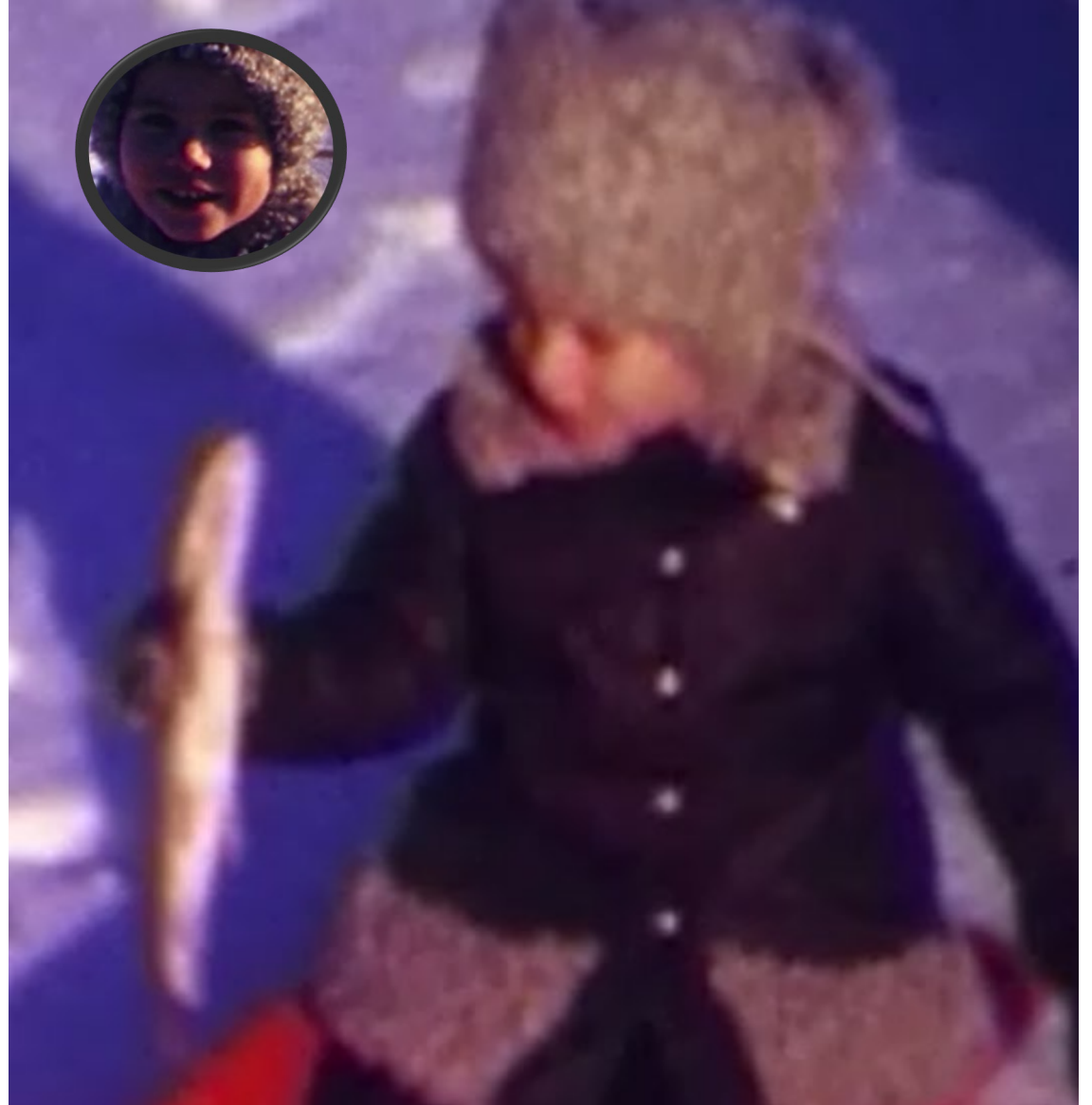
MITEN KEHITTÄMINEN KEHITTYY?

**MITÄ VAATIMUKSIA KEHITTÄMISELLE
ASETTAA IKÄÄNTYVÄ SUOMI JA KESTÄVÄ
KEHITYS?**

Minna Mattila-Aalto

- työn systeemien kehittäminen
- johtaminen
- inhimillisten tuottavuustekijöiden vahvistaminen
- ongelma- ja konfliktiratkaisuosaaminen

TTS Työteho-seura tutkii ja kehittää työtä

Maatalouden Työteho-seura perustettiin 7.4.1924 nk. torpparilain luoman **työvoimapulan** ratkaisemiseksi

Työteho-seura vuodesta 1937:

- Sotien aikainen **työvoimapula** vahvisti rationalisointiosaamisen tarvetta
- Metsäosasto perustettiin 1942, kotitalousosasto 1943

Maa- ja kotitaloustöiden tekemistä helpottavia käytännön (laite)ratkaisuja

Ajoneuvojen standardointia

Kodinkoneiden testaus ja koneopetusta

Ammatillinen kurssikeskus vuodesta 1971: auto-, pienkone-, kuljetus-, maarakennus-, puu- ja puutarha-alan koulutusta

Energiakriisin seurauksena **energiatutkimuksia ja lämpökoeasema**

Vuonna 2004 käyttöön Euroopan ensimmäisen bussisimulaattori ja raskaan liikenteen simulaattorikoulutuskeskus vuonna 2006

Vuonna 2023 ratkaistaan jälleen työvoimapulaa!

KALATALOUSALUEEN TOIMINTA

- **Kalatalousalue** on [kalastuslain^{\[1\]}](#) (10.4.2015/379) mukainen **julkisoikeudellinen** yhdistys, jonka tarkoituksena on kehittää alueensa **kalataloutta** sekä edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestävä **käytön ja hoidon järjestämiseksi**. Kalatalousalueen jäseniä ovat alueen **kalastusoikeuden haltijat** sekä valtakunnalliset kalastusalan järjestöt.^{[lähde?](#)}
- Kalatalousalueeseen voi kuulua yhden tai useamman kunnan alueella olevia vesiä, jotka muodostavat kalataloudellisesti yhtenäisen alueen ja joiden kalastusoloja järjestettäessä on asianmukaista soveltaa yhtenäisiä toimenpiteitä. Kalatalousalueen jäseniä ovat alueen kalastusoikeuden haltijat, joka yhteisen vesialueen tapauksessa on **osakaskunta**, sekä MMM:n päätöksellään vahvistamat valtakunnalliset kalastusalan järjestöt.^[2] Kalastusoikeuden omistajien **jäsenyys on pakollinen**.^{[3] [4]} Kalastuslaissa kalatalousalueelle osoitetut tehtävät ovat luonteeltaan julkisoikeudellisia, minkä takia mm. **kalatalousalueen toimihenkilö** toimii virkavastuulla. **Ely-keskus** voi tulosohjata kalatalousaluetta.^[5] Kalatalousalueen toimihenkilöitä sitovat **hallintolain** määräykset.^[6] Erityisesti julkisoikeudellista toimintaa sitovat **hyvän hallinnon periaatteet**^[7]. Juoksevien asioiden hoitamista varten kalatalousalueella voi olla **isännöitsijä**.^{[lähde?](#)} On syytä huomata ettei kalatalousalue ole **kalastusoikeuden** omistaja, vaan **julkisoikeudellinen yhdistys**.^[8]

Kalatalousalue on

- vesistöjä
- ihmisiä eri tahoilta
- lainsäädäntöä
- ohjausta
- kalavarantoja

KALATALOUSALUEEN TOIMINTA

on **tavoitteellista ja
kohteellista:**

kalavarojen ja
vesistöjen kestävä
käyttö ja hoito

TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

❖ on tulevaisuussuuntautunutta innovointia ja ongelmanratkaisua

HELPPO – jokapäiväinen, tuttu ja tunnettu
YKSINKERTAINEN – yksitulkintainen, tunnettuja ratkaisuvaihtoehtoja
PIRULLINEN – monisyinen ja monitulkintainen, muuttuva

❖ vuorovaikutusta, jonka seurauksena kalatalousalueen toiminta muuttuu niin, että tavoite toteutuu.

Miten se onnistuu?

En halua Keijo Kalastajaa omille vesialueilleni. Ammattikalastajat vievät kaikki kalat. Mitä jää meille muille.

yrittäminen

Mikä oikeus sulla on minun kalat ottaa?!

Saan siitä elantoni. Maksatko mieluummin palkkani sosiaaliturvan muodossa?

sosiaaliturva

Niina Naapurin lapsetkin tarvitsevat kalaa kasvaakseen terveiksi ja älykkäiksi

terveysturvallisuus

omistajuus

kotitalous

ruoantuotanto

Veikko Vesialueenomistaja

Keijo Kalastaja

Arvokas kalastusoikeus voi kadota rekisterin tulkintaan

Koskiriitojen ytimessä erimielisyys: onko oikeutta olemassa ilman kiinteistörekisterimerkintää?

Parkasen jään kaatamalla on vältetty pölyä ahta, senalla kalastusalueet haavevat. Kuvassa (vasj) ja vasemalla kalastajat veikkaat, oikea ja Matti Tiira.

Jälleen käräjille

➔ Keskiviikkona aikavassa Matka-kosken oikeudenkäynnissä yritetään selvittää kalastusoikeuden omistajaa. Asiasta käytiin ensimmäisen kerran oikeutta jo kymmenen vuotta sitten.

Riita rekisteristä

➔ Viranomaiset pitävät kiinteistörekisteriä edellytyksenä oikeuden olemassaololle. Lapin yliopiston professori Matti Hepola arvostelee tulkintaa. "Rekisteri ei luotaikakkautta oikeutta."

Koskee kymmeniätuhansia

➔ Koskiriitojen kalastusoikeuksiin liittyvä riita koskee niin rakennettujen kuin rakentamattomien jokivarsien asukkaita. Riista perustuu jo viime vuosisadalla solmittuihin kauppoihin.

Vanhaan kalastusriitaan haetaan käräjillä jälleen uusia vastauksia

Viranomaiset katsovat, että ilman kiinteistörekisterimerkintää koskiriiton kalastusoikeus on henkilökohtainen. Professori pitää tulkintaa vääränä.

Oikea Tiira perheen kalastusalueensa osassa lämpöä matalla. Koskiriiton kalastusalueen oikeus riistääsi nousuun ohi, vaha kalastajien silmiä kiinnittämättä.

Kymmeniätuhansia ihmistä koskevat kalastusriidat haetaan tällä viikolla uusia vastauksia. Niitä seuraa Matti Hepola, josta käsitellyt jätin kalastusalueen Lapin läänin alueella.

Oikeudenkäynnin alkamista, kalastus kalastusalueen "vastaajaksi" jättämällä kalastusoikeus ei ole rekisterillä merkintä. Asiasta on käyty oikeutta kymmenen vuotta. Ensimmäinen tuomio annettiin vuonna 2015. Lapin läänin alueella kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti. Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Lapin yliopiston oikeustieteen professori ja dosentti **Matti Hepola** kertoo, että riita koskiriitoista perustuu viime vuosiin kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Asiasta on käyty oikeutta kymmenen vuotta. Ensimmäinen tuomio annettiin vuonna 2015.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Asiasta on käyty oikeutta kymmenen vuotta. Ensimmäinen tuomio annettiin vuonna 2015.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Timo-Matti Parkanen on kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Asiasta on käyty oikeutta kymmenen vuotta. Ensimmäinen tuomio annettiin vuonna 2015.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Oikeudenkäyntiä voi pitää esimerkkitapauksena. Vastava kiista on käynnissä muillakin koskiriitoilla.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Kalastusalueen rekisterin kiinteistörekisterin mukaisesti kalastusoikeus on henkilökohtainen ja kalastusalueen rekisterin mukaisesti.

Voimayhtiöiden kannat omistukseen vaihtelevat

NIKKE KINNUNEN

Iijoella toimivalla voimayhtiöllä Pohjolan Voimalla (PVO) ei ole tarvetta hallinnoida kalastusjoen koskitiloilla, yhtiön ympäristöpäällikkö **Aaro Horsman** kertoo.

"Yhtiön tehtävä on tuottaa säätövoimaa eli sähköä."

Horsman mukaan voimayhtiö on esimerkiksi siirtänyt kalastusoikeuden Iijoella paikalliselle osakaskunnalle veloituksetta.

Iijoella sijaitsevilla koskitiloilla on myös pidetty PVO:n aloitteesta esimerkiksi yhteisalue lain mukainen erityisen etuuden osakaskunnan kokous, johon on kutsuttu koskitilan osakkaat ja muut kalastukseen oikeutetut.

Onko koskitilojen kalastus-

oikeuden omistus jollain tavalla kyseenalainen?

"Epäselvyyttä tuottaa kysymys kalastusoikeuden kuulumisesta kiinteistölle. Maaomikeus teki asiasta 2000-luvun alussa Iijoella päätöksen, jonka perusteella kalastusoikeutta ei ole jäänyt koskitilalla aikanaan osuuksiaan myyneille kiinteistöille. Tämä saattaa aiheuttaa ristiriitaa kalastusta järjestävän osakaskunnan ja joidenkin ihmisten välillä", Horsman sanoo.

Hän ei usko, että Matkakosken oikeudenkäynti muuttaisi tilannetta.

Toinen pohjoisen jokien merkittävistä voimayhtiöistä on Fortum. Yhtiön kanta kalastusoikeuksien omistuksesta poikkeaa PVO:n vastaavasta.

"Fortum on hankkinut lukui-

sia vesialueita omistukseensa vuosikymmeniä sitten. Alueiden omistajana Fortumilla on hallussaan myös näiden alueiden kalastusoikeudet", Fortumin Suomen mediasuhteista vastaava **Mark Autio** kirjoittaa MT:lle sähköpostilla.

Aution mukaan yhtiö punnitsee parhaillaan vesivoimakäytön ulkopuolella olevien alueiden tulevaisuutta koko maassa. Fortum ei kuitenkaan kerro tarkempaa aikataulua pohdinnoille.

Autio ei kommentoi Matkakosken oikeudenkäynnin mahdollisia vaikutuksia koskitilakysymykseen.

"Fortum ei koskaan kommentoi keskeneräisiä oikeusprosesseja. Odotamme lainvoimaista ratkaisua, ennen kuin toteamme asiasta mitään enempää", Autio kirjoittaa.

Tilannetta hankaloittaa, että asiasta ei ole olemassa yksiselitteistä lainsäädäntöä. Kalastusoikeutta tulkitaan muun muassa kalastuslain ja yhteisalue lain kautta.

Lapin vaalipiirin kansanedustaja **Katri Kulmuni** (kesk.) on vienyt asiaa eteenpäin eduskunnassa. Kulmuni muun muassa esitti entiselle maa- ja metsätalousministerille **Jari Lepälle** (kesk.) kirjallisen kysymyksen koskitilojen kalastuksesta.

Leppä katsoi, että lisäykset yksittäisiin lakeihin eivät toisi riittävää ratkaisua.

"Asia liittyy useaan lainsäädäntöön ja siksi sen uudelleen arviointi on tarpeen tehdä hallitusohjelmaneuvoittelussa", Leppä kirjoitti tammikuussa 2022 antamassaan vastauksessa.

Kalatalousalueen toiminta

Osakaskunnan jäsenet ja sidosryhmät kytkeytyvät erilaisiin mikromaailmoihin (toimintapiirit ja toimintajärjestelmät), jotka tuottavat niille **tyypillisiä toiminnan toimintaväyliä, havaintoja, puhe- ja käyttäytymistapoja**

→ **osakaskunnan toiminta ei sijaitse yksilössä tai kehittäminen asu osuuskunnassa**

Luovaa ajattelua ja innovaatioita erilaisten toiminnan piirien rajanylityksillä

- Toiminnan piirit tuottavat erilaista, **keskenään ristiriitaista tietoa ja näkemyksiä**
- Ideoiden, käsitteiden ja välineiden siirtämiseen jonkin näennäisesti täysin erillisen toiminnan piiristä käsiteltävänä olevan toiminnan piiriin on vaativa ja harvoin käytetty mahdollisuus
- On **ymmärrettävä** eri toimintapiireihin kytkeytyneiden ihmisten ajattelua ja toiminnan perusteluja sekä **sovitettava** niitä yhteen tavoitteiden saavuttamiseksi
- edellyttää yhteistoimintaa ja sisältää erilaisuuksien kohtaamista, joutumista ympäristöön, joka on meille vieras ja jossa siksi **olemme tietyllä olennaisella tavalla epäpäteviä**

Ongelman tunnistamisen ja käsittelyn ongelma

Minä väitän

”Mikään ei ole helpompaa kuin heittää lonkalta mielipiteeseen tai joltain kapealta kantilta tutkittuun tietoon vedoten ratkaisuja, joiden toimivuudesta ole pienintäkään hajua.”

Esimerkki tutkija-kehittäjän
epäpätevyydestä
ammattikalastuksessa:
risteilyä rannikkokalatuksen
ammattikentän ja laboratorion
välillä

verkostoituminen

- kv-teknologia- ja elinkeinokehitys yhteistyö
- välinetuotanto

uudet kalastajat

- koulutusmäärät
- yrittäjyyteen kannustaminen
- yrityskaupat

kalastajien kehittämismotivaatio

- näkymä tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin

julkinen ja kansallinen kehittämiskeskustelu

- negatiivisuus/ kalastuksen raadollisuus
 - romantisointi/ kalastusinto
 - asiantuntijavetoisuus

MISTÄ ja MITEN UUSIA YRITTÄJIÄ?

työvoimapolu

elinkeinoajan aseman parantaminen

- alkutuotannon kehitystarpeet
- harrastuskalastus- kilpailuasetelman purkaminen
- satama-alueiden kunnostaminen
- haittaeläintuhojen hillintä
- kalastuskiintiöt/ kalastusalueiden saatavuus

systemaattinen kehittäminen

- tiedon kokoaminen ja levittäminen
- yhteiskehittäminen
- vaikuttamisverkostot

investoinnit

- kansalliset investointituet
- koulutus
- yrittäjyys

kalastusmenetelmien ja teknologiakehitys/ -uudistaminen

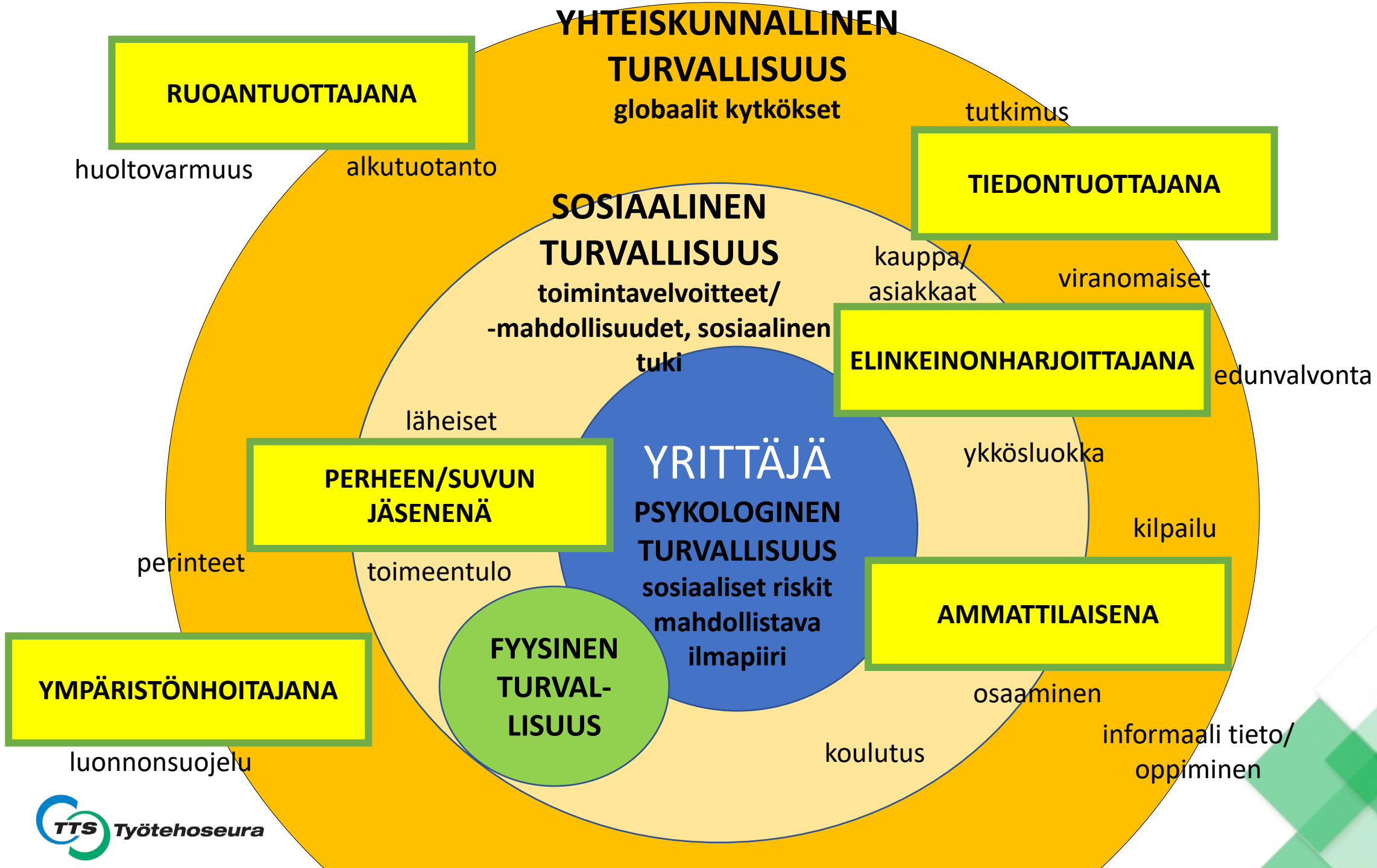
- aluskannan uudistaminen
- yksilöllisesti räätälöidyt ratkaisut + käsityö
- ongelmia, joihin on olemassa ratkaisu, mutta jotka eivät ole alalla tai yrittäjän käytössä
- fyysisen työkuormituksen vähentäminen & turvallisuuden lisääminen

TYÖVAIHE-, PROSESSI- ja -MENETELMÄ-KEHITYS

Miksi turvallisuustieto ei muuta työn käytäntöjä?

- Mitä riskejä yrittäjät pitävät suurimpina riskeinä eri toimintapositioneissa?
- Miten yrittäjä pystyy suuntaan toimintaansa ja energiaansa fyysisen turvallisuuden kysymyksiin/tekoihin nykyisessä toimintaympäristössä?
- Miten toimintaympäristö tukee yrittäjää hänen eri rooleissaan?
- Kuinka tärkeään asemaan yrittäjän oma fyysinen turvallisuus asettuu kokonaisriskien kartalla?
- Tukeeko toimintaympäristö turvallisuustiedon löytämistä ja hyödyntämistä?

Kalastuksessa paljon ikuisuusongelmia

- Toiminnan taloudellinen kannattavuus heikkoa
- Hylkeet ja merimetsot
- Raskas ja kuluttava työ
- Alan vetovoimaisuus laskenut
- Ennakoimaton kalastuksen säätely
- Kalastuslupien saatavuus
- ...

Satamaseminaari
24.3.2023 Pori

Kehityssuunnat ja muutosvaatimukset

**Globaaleista
keskinäisriippuvuuksista
on tullut uhka**
(esim. ulkomaisen ruoan
terveysturvallisuus)

**Ruoantuotannon
omavaraisuutta lisätään
riskien välttämiseksi**

**Ilmastokriisi pakottaa
muuttamaan
ruokailutottumuksia**

**Kasvua haetaan muualta
kuin taloudesta**
kestävä kulutus ja
kestävät elintavat

**Korostetaan
luontosuhdetta**

**MITÄ MAHDOLLISUUKSIA
TUOTTAVAT?**

Onko yksittäisen ihmisen valinnoilla mitään merkitystä ilmastonmuutokseen? Kaksi keinoa nousee ylitse muiden

Kulutusvalinnoilla on merkittävä rooli Suomen lisäpäästövähennyksissä, toteaa Suomen ilmastopaneeli. Ruoan päästöjen vähentäminen edellyttää kuitenkin maatalouspolitiikan tukea kohti ilmastokestävää ruokavaliota. Myös liikkuminen on avainasemassa.

Kuluttajat voivat vähentää ilmastopäästöjään muun muassa aurinkoenergian avulla, siirtymällä polttomoottorista sähköautoon ja muuttamalla ruokavaliotaan kasvispainotteiseksi. KUVA: VILLE MAALI / HS, VILLE-VEIKKO KAAKINEN / HS, RIINA PEUHU

... ja toinen niistä on ruoka

”Ilmastokestävä ruokavalio edellyttäisi lihan- ja maidonkulutuksen pientymistä ja kasvisruoan osuuden kasvua, mutta toteutuakseen muutos edellyttäisi kuluttajien valintaa tukevaa maatalous- ja ruokapolitiikkaa. Nykyinen politiikka pitää tuotantosunnat ennallaan.”

Kalastuksen tuotantotavoite 2035?

Tuotantomäärät vuonna 2021

	kg/asukas	kokonaismäärä	
villikala, kaupallinen kalastus	0,89 kg	4,9 milj. kg	} kotimaista kalaa 23,4 milj. kg
villikala, vapaa-ajan kalastus	1,93 kg	10,7 milj. kg	
kalankasvatus	1,42 kg	7,8 milj. kg	
tuontikala	8,30 kg	46 milj. kg	67 %

Kotimaisen kalan edistämishjelman tavoitteena on saada suomalaiset syömään keskimäärin 2,5 kala-annosta viikossa vuoteen 2035 mennessä

→ (kotimaista) kalaa pitäisi tuottaa vuonna 2035 yhteensä 174 miljoonaa kiloa

7 rannikko-
kalastuksen
toivottu
tulevaisuus ja
uhkaavaat riskit
yrittäjien ja
aktivaattorien
näkökulmasta

1 SUOMALAISEN VILLIKALAN MERKITYS HUOLTOVARMUUDESSA JA
ILMASTOKRIISIN RATKAISEMISESSA SIVUUTETAAN

2 RUOANTUOTANNON JA LUONNONSUOJELUN INTRESSIEN
VÄLINEN EPÄTASAPAINO SÄILYY JA KASVAA

3 KOTIMAISEN VILLIKALAN KYSYNTÄ PUUTTUU

4 AMMATTIKALASTUKSEN TYÖVOIMAPULA SYVENEÉ

5 AMMATTIKALASTUSLUVAT JA -OIKEUDET EIVÄT KANNUSTA
YRITTÄJÄKSI TOIMIALALLE

6 AMMATTILLINEN OSAAMISPÄÄOMA NÄIVETTYY JA KUOLEE

7 AMMATTIKALASTAJAN TOIMEENTULO EI ELÄTÄ

MITKÄ OVAT SUURIMMAT TULEVAISUUDEN RISKIMME?

POLKURIIPPUUUS: Mennään niillä millä ennenkin:

ei ole toteuttamiskelpoista näkemystä tulevaisuudesta

→ liian vanha, ei motivoi, toteuttamiseen ei laiteta riittävästi resursseja

JÄNISTAKTIikka: Pää pensaaseen: taivaanrannassa kumuloituvia riskejä ei oteta todesta, ei edes ajatella tulevaisuutta, tulevaisuuspuhe on höpinää

HULLUNROHKEUS: Rohkea rokan syö, kaino ei

kaaliakaan: tehdään päätöksiä analysoimatta vakavasti niiden seurauksia (liiketoiminnalle, yhteistyösuhteille, hyvinvoinnille) tulevaisuudessa

By prof. M. Wilenius (2022)

Millaiset valmiutemme ovat rajanylityksiin ja yhteistoimintaan?

- **Keskustelu** → kuuntelu pyrkien ymmärtämään muita ja toiminnan kokonaisuutta
- **Integrointi** → mukaan ottaminen/ pääseminen/ osallistuminen; tarpeet, odotukset, tieto
- **Yhteisvastuullisuus** → tahto ottaa, kantaa ja jakaa vastuuta
- **Jatkuva puntarointi** → mikä on oikein, kohtuullista ja hyvää?

välitön oma hyöty vs. pitkän aikavälin kestävä kehitys/ hyvä elämä

Kestävyyshaasteiden taklaaminen ikääntyvässä Suomessa

🎯 Huoltovarma ja turvallinen ruoantuotanto

🎯 Työvoiman uusintaminen

🎯 Työn ekososiaalisen ja taloudellisen turvallisuuden varmistaminen

**VAATII YHTEISTOIMINNALLISIA ja -VASTUULLISIA
RATKAISUJA!**

Oletko osa ongelmaa vai osa ratkaisua?

Keskustelu jatkuu!

Kysymyksiä, näkökulmia ja kommentteja?

Ideoita ja ehdotuksia?

minna.mattila-aalto@tts.fi

Keskusteluserjassa
Sovinnollinen Suomi

TYÖ JA LUONTO TUKKANUOTTASILLA

Työnteko vaatii luonnonvarojen hyödyntämistä. Ruokakin tulee luonnosta. Toisissa luonnonkäyttö aiheuttaa pahennusta, toiset saavat siitä elantonsa. Onnistuuko sovittelu?

Keskustelemme rannikkoseudun erityiskysymykset huomioiden siitä, missä ja miten työtä ja luonnonkäyttöä sovitellaan yhteen nyt ja tulevaisuudessa rakentavasti niin, että sekä työ että luonto kukoistavat.

OLEMME MUKANA

**SUOMI
AREENA**

mtv

PORI
27.-30.6.2023

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET